

ԱՐՄԵՆԻԱ

ԱՐՄԵՆԻԱ
ԱՄՍԱԳԻՐ

ARMENIA

ԲՈՒՂԱՊԵՇՏ, 2022. համար 1
Budapest, 2022. 1. szám

Damaszkusz örmény apostoli püspöke Budapesten

Azbej Tristan államtitkár úr meghívására március 27-31 között Magyarországra látogatott Excellenciás Armasch Nalbandian, Damaszkusz örmény apostoli prímás-püspöke, aki az Országos Örmény Önkormányzat elnökének meghívására székházunkban is tiszteletét tette. A családias légkörű informális találkozón a püspök úr tájékozódott a magyarországi örménység helyzetéről és reményét fejezte ki, hogy hamarosan hosszabb időre is hazánkba látogathat, hogy többet láthasson az országból, amire most nem jutott elég idő.

A PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE DIJAS
URARTU ÖRMÉNY SZÍNHÁZ BEMUTATJA

Ember Péter   Diramerján Artin
MUSZADAGH
m u s i c a l

Az
Örmény Genocidium emléknapja alkalmából

EMBER PÉTER zeneszerző   DIRAMERJÁN ARTIN szöveg
rendező: AVANESJÁN ALEX

TÓTH ANDRÁS Gabriel Bagradjan, KOVÁCS OLGÁ Juliette, CSIZMADIA GABRIELLA Narrátor, örmény hölgy, BAJ LÁSZLÓ Lepsius felkész.
RUZSCSKA LÁSZLÓ Gonçague Manis, Kid Diyan (DJ), DIRAMERJÁN ARTIN) Sztjepan, IMPE GTVIN, Enver pass, SOROS MIKLÓS Mudr.
HAIK VIKTORIA, Isakuhi, NELSON SAHAKYAN, Kebusdzjan, Amerikai külügyminiszter, ARTIN Ter Hagazun örmény pap.
Táncosok: BOTOS TAMÁS, PÉCSI MÁTE LUKÁCS, TRENYSÁN AURÉL, SZOMBATH GERGŐ, HUNYADI BALÁZS, CSIZMADIA ROLAND
Distromzene, gitár: KAREN HARUTJUNYAN, Duduk: JUHÁSZ ENDRE
zenei vezető: EMBER PÉTER

korreográfus: LANGÓ BERNÁDETT, Jelmez: PÁSZTOR ANI, Táncos ruhák: JÉNEI REGINA

2022. Április 25. 19h.
RaM Colosseum
Budapest, XIII. Kárpát utca 23.
Jegyregisztráció: urartubudapest@gmail.com
info: 06 31 781 00 51   www.muszadaghmusical.hu

Ararát díj az örménységért

Ararát elnevezéssel díjat indít útjára az Országos Örmény Önkormányzat, melyet minden évben az vehet át, aki kimagaslóan elismerésre méltó kulturális-, közéleti-, tudományos- tevékenységével a legtöbbet tette az örménységért. A díjazottak, akik akár ketten is lehetnek egy évben Ashot Bagdassaryan Ararát című a díjat megtettesítő kisplasztikáját vehetik át ünnepélyes keretek között. A díj alapítójának az volt a célja, hogy az örmény nemzetiség közösségének legnagyobb elismerését hozzák létre.

Együttműködő partnereink:

Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

ԱՐՄԵՆԻԱ

ARMENIA

Tartalom

- 2 Ararát díj az örménységért
- 3 Háború és Béke
- 4 Örmények is menekülnek Ukrajnából
- 4 - Az OÖÖ Örményország külügyminisztériumának tanácsosával egyeztetett
- 5 TRNDEZ 2022 – Az első örmény Tűzugrás Magyarországon
- 7 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՆՆԴԵՁ ԲՈՒԴԱՊԵՇՏՈՒՄ
- 8 Még több örmény szokás
- 9 Utazás Örményországba
- 9 – Először jártam óshazámban
- 13 Rabszolgalányból felfedező
- 13 Vérükben a sízés – Kovács Bea képriportja
- 16 Először látni busót – örmény egyetemisták Mohácson
- 17 ՏՈՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹՅԻՆ ՄՈՀԱԶՈՒՄ
- 18 Büszkén valljuk meg örménységünket
- 18 ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԸ
- 19 Március 15 örmény koszorúi
- 20 Finnián Flóra, született Sass Flóra
- 22 Hagyományörző nemzetiségek Óbuda-békásmegyeren
- 24 Tiszteltetem a Mámút
- 25 Միքայել Նալբանդյան
- 25 ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ
- 26 Ágacska az Örmény Kulturális Központban

ԱՐՄԵՆԻԱ

Պատասխանատու հրատարակիչ Հայ Մշակութային Հիմնադրամ`
HU ISSN 1786-5824

Գլխավոր խմբագիր Նիկոլոս Ակոպյան,
Խմբագրական կազմ` Շառլոտա Բշեկուց, Սոսի Սուսանյան,
Հուն Էսթեր, Սեդա Քարամյան, Ալեքս Ավանեսյան,
Արմինե Մնացականյան, Դավիթ Մարտոն - Արոն, Արթին Դիրամերյան
Լուսանկարիչներ՝ Արմեն Ենգոյան, Գարրո Վարդապետյան
Խմբագրության հասցեն՝ Բուդապեշտ 1025,
Պալատինուս Հեռ. 0036 1-950-53-21

e-mail: n.akopyan@yahoo.com, armenia@armenyorszagos.hu

Լույս է տեսնում Հունգարիայի Հայ Ինքնավարության

հովանավորությամբ:

Աջ սջագ az Országos Örmény Önkormányzat megbízásával jelenik meg

Felelős kiadó: Az Örmény Kultúráért Alapítvány

Főszerkesztő: Akopjan Nikogosz,

szerkesztőségi tagok Issekutz Sarolta, dr. Hun Eszter, Sosi Susanyan,

Avanesian Alex, Seda Karamyan, Diramerján Artin, Dávid Márton-Áron,

Armine Mnatsakanyan

Fótok/képek Armen Yengoyan, Vardapetian Gábor, Kőfalvi Karen

Háború és Béke

Ezt már mindenki a bőréen érzi. Érezzük, hogy a változások szele, nem tavaszi fuvallat. A történelem ismét feladja a leckét, igyekszünk hát úgy reagálni, mintha tanultunk volna valamit is az elmúlt néhány ezer évből, mert tapasztalat, az van bőven. Kérdés, mire elég, hiszen isteni/emberi/ördögi fajtánk szinte mindent tud arról, milyen az, ha előbb járvány tizedel, máskor természeti csapások és kataklizmák fenyegetnek. Abban is van némi gyakorlat, hogy hogyan borulnak lángba a háborútól hétköznapijaink, amik legutóbbi világégés óta, előbb talpra állással, majd átszellemült, lelkes újjáépítéssel, , opportunizmussal, később rendszerváltóztatgatással, rosszlétünk hazug szelfizgetésével, kanapén békés sorozatnézéssel, munkaidőben ártatlan munkahelyi intrikával, törtetéssel, könyökléssel, politikai megosztottsággal, áldozathibáztatással, bűnbakkereséssel, mutogatással teltek. Ezzel a felvértezett tudással leszünk egy pillanat alatt konzum idiótákból válság-, vírus- és a világon mindenkinél jobban értesült külpolitikai szakértők. Közben azért reszketünk leginkább, hogy csak nekünk nehogy valami bajunk essék, csak nekünk jusson még benzin a kúton, legyen betevőnk, csak a mi házuk vezetékeiben fusson az áram és csak mi és a haverok essünk át tünetmentesen a Covidon, nehogy le kelljen mondani egy külföldi utat, nyaralást, vagy szülinapi partit. A tudás, amit a történelemből szereztünk, úgy tűnik nem véd meg. Nem golyóálló mellény. A tudás, száraz tényanyag. Rideg és érzelemmentes. Idővel ferdül, mert ferdítjük igény szerint. A felejtésről pedig ne is beszéljünk.

Alig egy éve is háború volt. Nem itt a szomszédban, kettővel arrébb, örmény Karabahban, ahogy mi mondjuk Arcabahban. És most többen felteszik a kezüket: és itt is, meg ott is, meg amott is, szinte mindenütt. Én most mégis Karabahot hozom fel. Példának jó lesz. Egy jócskán felfegyverzett, túlerős hatalom szállt meg akkor is egy félhivatalosnak sem nevezhető országot. Ki emlékszik rá, hogy tizenöt hónapja több, mint száz települést, falvakat és városokat foglalt el és rombolt le az azeri hadsereg, és szinte ezzel egy időben templomokat dózeroltak le. Ma sincs gáz, akadozik az ellátás a még le nem igázott, örmények lakta területeken. Anyák gyermekei, fiatal és idős honvédők, ártatlan és bűnös emberek ezrei veszték oda. Civilekre hullottak a rakéták, százezrek menekültek el szülőföldjükről, ráadásul a most agressziótól szenvedő Ukrajna városaiban politikai óriásplakátok tucajtjai üdvözölték a megszálló Azerbajdzsánt. Miért? Örmény Karabah egy része akkor elveszett és ezt már leírni is olyan lehangolóan értelmetlen. Karabah nem lépte át az ingerküszöböt. Ahhoz több kell. Nem fekete hajú, csillogó szemű, rémült, örmény gyerekek és rakétazáportól romba dőlő, kaukázusi városok.

Az eddigiekből egyet mégis megtanultunk talán, vagyis valahogy ösztöneinkbe égett: akkor sem, most sem csak arról szólnak a dolgok, amiket a hírekben látunk. Az ördögi képlet, Isten ellen dolgozó evolúciós algoritmusunk dolgozik keményen és úgy tűnik a civilizáció immunrendszere időről időre fellázad saját maga ellen és periodikusan ismétlődő, történelmi citokin viharokban tombolja ki magát. Ezeket a megállíthatatlanul ismétlődő folyamatokat a nagypolitika erői próbálják irányban tartani, leplezve az eredeti célt, formálva, majd kiszolgálva a közízlést, erkölcsöt, elvárásokat. Az eredmény ugyanaz évezredek óta. Háború és béke.

Diramerján Artin

Örmények is menekülnek Ukrajnából

- Az OÖÖ Örményország külügyminisztériumának tanácsosával egyeztetett

Ashot Smbatyan, az Örmény Köztársaság Külügyminisztériumának tanácsosa egyeztetett az Országos Örmény Önkormányzat elnökségével és testületével március 4-én.

A találkozóra azért kerülhetett sor, mert a magyarországi és anyaországi örmény közösséget is aggasztja az ukrajnai háborús helyzet. Mint tudjuk körülbelül félmillió örmény él Ukrajnában, akik közül több ezren indulhatnak útnak, hogy biztonságot találjanak Örményországban vagy másutt. Pontos információink az érkezők számáról nincs, de folyamatos a megkeresés.

Az egyeztetés idejében is éppen egy tizenkét fős csoport tartott Budapest felé, akik számára elsősorban szállásról kellett gondolkodni. Velük folyamatos telefonos kapcsolatban volt az OÖÖ és próbált segédkezni a felmerülő kérdésekben. Az eddig érkezettek a tapasztalatok szerint egyelőre nem kívántak igénybe venni anyagi, vagy egyéb segítséget, inkább csak szervezési, és koordinációs támogatást kérnek a számukra ismeretlen helyzetben határátlépéssel, szálláskereséssel kapcsolatban.

A háború súlyosbodásával azonban fel kell készülni arra is, hogy a menekültek között lesznek olyan családok, akik mindent hátrahagytak és nincsenek tartalékaik. A hely-

zetet már a háború kitörésének első napjaiban felismerve az Országos Örmény Önkormányzat március elején felhívást tett közzé, amiben arra biztat mindenkit, hogy csatlakozzon a segíteni akarók és tudók táborához.

Ashot Smbatyan megköszönte az OÖÖ együttműködését és örömet fejezte ki a magyarországi örmény közösség összetartó és aktív tevékenységét látva, hangsúlyozva, hogy milyen fontos az örmény diaszpórák egységes működése az élet minden pillanatában.

Armenia

TRNDEZ 2022 – Az első örmény Tűzugrás Magyarországon

Csípős, de tavaszt ígérő, napos vasárnap délután tartotta meg a magyarországi örmény közösség az évezredes múltra visszatekintő Trndez ünnepet, melyre először kerülhetett sor Magyarországon. A helyszín az Országos Örmény Önkormányzat székhelyének is helyet adó épület parkos kertje volt, melynek közepén már délelőtt felállították a máglyát, ami pont olyan magas volt, hogy az átugrása azért ne jelentsen problémát senkinek. A program a tűz meggyújtásával vette kezdetét, s míg pattogva lángra kapott a farakás a közönség rövid örmény és magyar nyelvű előadáson szerezhetett ismereteket Trndez történetéről és hagyományairól. Miután minden párocska, ifjú és örökifjú, lásd Artin és Avanesian Alex is átugrotta a máglyát, az épületben mindenkit terített asztal várt ínycsiklandó kebabbal, lavash-sal az örmény mézes csodával a Marlenkával és finom italokkal, melyek elhagyhatatlan kísérői Trndez vidám együttlétének.

A Trndez vagy régies nevén a Tyarndarach a megtisztulás ünnepe az Örmény Apostoli egyházban és az Örmény Katolikus egyházakban, amelyet Jézus születése után 40 nappal ünnepelnek. A Trndez ünnepe zoroasztriai eredetű, és gyökerei a Kr.előtti 2. évezredre nyúlnak vissza. Eredetileg a nap / tűz imádatához kapcsolódott az ókori ►

kereszténység előtti Örményországban, ami a tavasz eljövetelét és a termékenységet jelképezi.

Az Örmény Apostoli egyház február 13-án ünnepli az örmény emberek egyik legnépszerűbb ünnepét a Trndezt vagy Tiarnendarajt.

Jézus templomi bemutatásának ünnepe.

Azon a napon a szülők elhozták az újszülött Jézus Krisztust a jeruzsálemi templomba.

Ez 40 nappal karácsony után történt. Az öreg Simeon köszöntötte a Szent Családot a jeruzsálemi templomban. Ennek az egyházi ünnepnek a gyökerei a kereszténység előtti múltba nyúlnak vissza, amikor örmény őseink még tűzimádók voltak. Akkoriban ezt az ünnepet „Drndeznek” hívták, ami örményül azt jelenti, hogy „szénakazalt égetni az Úr tiszteletére”. Amikor Örményország 301-ben felvette a kereszténységet és államvallássá tette, az ünnep elnevezése megváltozott. A „Drndez” az örmény „ter” szóból „Trndez” lett.

A Trndez valójában a tél búcsúját és a tavasz beköszöntét szimbolizálja. Ennek az ünnepnek az eredete a folklórhoz kapcsolódik. Vahagn, a tűz istenének mítoszához.

A hideg télbe belefáradva az emberek máglyát gyűjtnek, hogy segítsék a napot, és sietessék tavasz beköszöntét. A nap isteni tűzéből született Vahagn megöli a vízforrást őrző Sárkányt, aki emberáldozatokért cserébe vizet adott az embereknek. Amikor a víz elkezd elárasztani, a földet, a talaj kivirágzik. Így a tűz segít legyőzni a telet.

A zsidó törvények szerint minden fiúgyermek születése után, a felszentelés 40. napjának lejártakor az újszülött anyja gyermekével a Templomba ment, áldozatot muta-

tott be, és áldást kapott gyermekére a paptól. Így Szűz Mária a 40 napos kis Jézussal megjelent a templomban.

Az örmény egyház kánonja szerint az ünnep előestéjén, az esti istentisztelet után elő ünnepet tartanak. Az Evangélium és az Úr ünnepének kezdetét hirdeti. Az ünnep előtti szertartás végén Andastan szertartását hajtják végre, melynek során megáldják a világ négy eredetét. A templomi lámpások tűzéből Krisztus világosságának jelképeként máglyát gyűjtnek.

Trndez fő szimbóluma a máglya, amely felett a szerelmes párok vagy ifjú házások kéz a kézben átugranak. Természetesen az ünnepség minden résztvevője átugrik. Az ünnep a család áldásának napjának számít, különösen, ha újszülött is van a családban.

Az évezredes történelem során számos jelzöt, szokást adtak az ünnephez. Így közkeletű hiedelem, hogy ha egy szerelmespár kéz a kézben átugrik a máglyán és átugorva a tűzön nem engedik el egymás kezét, szerelmük örökké fog tartani.

Az ókorban főként búzakalászból gyűjtötték máglyát. Tűzgyújtás közben az asszonyok tálcán hozták Tyarnendaraj ünnepi ételeit: mazsolát, kölest, diót, sült borsót, egy részét a helyszínen kiosztották, a többit bevitték az esti mulatságra.

Még ha a fiatalok nem is ugranak magasra, nem baj, nem kell aggódni. Az ünnepi máglya tűznyelvei a lábak sarkát érintve a feltámadás erejét, a jó közérzetet közvetítik.

A meddő nők is átugranak a máglyán, abban a reményben, hogy ez segít nekik megkapni az anyaság örömét. Az ünnepség többi résztvevője akik átugorják a máglyát, elhárítják maguktól a kudarcot és a szerencsétlenséget.

Ezt követően mindenki kéz a kézben táncol a máglya körül. A vidéki közösségekben a máglyák hamvait szórják ki a szántóföldeken, a gazdag termés reményében.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՐՆԴԵԶ ԲՈՒԴԱՊԵՇՏՈՒՄ

Հայ Առաքելական Եկեղեցին ամեն տարի փետրվարի 13-ին, ավանդաբար նշում է հայ ժողովրդի ամենասիրած տոներից մեկը՝ Տրնդեզը կամ Տյառնընդառաջը, որը նվիրված է Հիսուսի տաճարին ընծայման օրվան:

Հունգարիայի Հայ Ինքնավարությունը, հավատարիմ մնալով Հայ Առաքելական Եկեղեցու ավանդույթներին, այս տարի ևս տոնեց Տրնդեզը՝ համախմբելով Հունգարիայում ապրող հայերին: Տոնակատարությունը տեղի ունեցավ Բուդապեշտի Պալատինուս փողոցի թիվ 4 հասցեում գտնվող Հայ Ինքնավարության շենքի բակում փետրվարի 13-ին:

Որպեսզի ավանդույթի խորհուրդը հասկանալի լիներ բոլորին, միջոցառման սկզբում հյուրերին հայերեն և հունգարերեն ներկայացվեց Տրնդեզի կամ Տյառնընդառաջի ծագումն ու խորհրդանիշ կրակի իմաստը:

Երբ բակում միմյանց վրա դարսված փայտի կտորներն սկսեցին ճարճատյունով վառվել, բակում թնդաց հայկական երգն ու երաժշտությունը, իսկ երբ կրակը մի քիչ մեղմացավ, նրա վրայով, միմյանց ձեռք բռնած, սկսեցին թռչել սիրահար զույգերն ու երեկոյին հրավիրված բոլոր մասնակիցները:

Միջոցառումը լուսաբանելու համար հրավիրված էին նաև հունգարացի հեռուստալրագրողներ, որոնց այնքան հետաքրքրեց և դուր եկավ մեր միջոցառումը, որ վերջում ցանկություն հայտնեցին միանալ

տոնակատարության մասնակիցներին ու թռչել կրակի վրայով:

Հայ ուսանողները, որոնք նույնպես մասնակցում էին միջոցառմանը, բոլորին վարակեցին իրենց ուրախությամբ. նրանք երգեցին հայկական ժողովրդական երգեր, շուրջպար բռնեցին կրակի շուրջն ու պարեցին հայկական ավանդական պարեր, որին մեծ ոգևորությամբ միացան նաև մյուս հյուրերը:

Տոնակատարության ավարտին կազմակերպվեց հյուրասիրություն՝ տոնին վայել հայկական խոհանոցի լավագույն ճաշատեսակներով ու աղանդերներով:

Արևիկ Հովհաննիսյան

Még több örmény szokás

Az örmények csókkal köszöntik egymást és egymás kezét fogják

Ilyenek például az üdvözlés és búcsú hétköznapi gesztusai. Örményországban a látogatók észrevehetik, hogy a helyiek arcon csókolják egymást találkozásukkor, ami a leggyakoribb üdvözlés a barátok és a család körében. Ezenkívül nem ritka, hogy a nők kézen fogva járnak. Ez nem azt jelzi, hogy kapcsolatban vannak; egyszerűen annak szeretettel kifejezése, hogy közeli barátok.

Örmény helyett francia szó

Talán sokan tudják, hogy a „köszönöm” örményül egy nehezen és viszonylag hosszan kiejthető szó: shnorakalutsyun. Talán ezért is terjedt el, hogy sok örmény ajkú a francia merci szót használja, a kedvesség, jan kifejezéssel együtt, jan. Ez utóbbi annyira egyedien örmény, hogy pontosan nem fordítható, de mindenképp gyengéd hozzáállást fejez ki.

Elsőre tolakodásnak tűnhet

Az örmények nyíltszívűek, és egyszerű kommunikációt folytatnak. Néha ez azt jelentheti, hogy nem hagynak túl sok személyes teret. A helyiek szeretnek négy szemközt beszélni, és egyenesen valakinek a szemébe nézni, amit legtöbbször valamilyen fizikai kontaktus kísért. Szokás személyes és részletes kérdéseket is feltenni. Ez teljesen normális dolog az örmények között, és nem tartják tolakodónak.

Nem árt éhesen menni vendégségbe

Csakúgy, mint a Kaukázus bármely országában élők, az örmények is rendkívül vendégszeretőek, és szeretnek vendégeket fogadni otthonaikban. Különösen vonatkozik ez a külföldiekre, akiket meleg fogadtatás és étellel roskadásig megrakott asztal vár. A vendég „kénytelen” lesz minden ételt megkóstolni. Visszautasítani bármit is sértő lenne a házigazdára nézve, ezért koplaljon egy kicsit, mielőtt örmény vacsorára indul. Az étkezés hosszú órákig eltart és bizonyos időközönként mindenkire sor kerül, hogy tósztot mondjon, amit örmény konyakkal vagy más rövid itallal kell kísérni a beszédben szereplők és családjuk egészségére.

Több generáció együtt él

Ez nem úgy mamahotel, hogy itthon megszoktuk. Az örmény szülőkről köztudott, hogy védelmezők, és nagyon gyakori, hogy a felnőtt gyerekek otthon élnek, amíg megházasodnak, vagy akár életük végéig. A szülők általában fizetnek az oktatásért, a házasságért és gyermekeik életének minden egyéb eseményéért, ami a világ nyugati feléből érkezők számára talán teljesen idegen fogalom. Sőt, ha valaki a gyerekeivel utazik Örményországba, normális, hogy egy helyi benéz, megdicséri a gyereket, és kérdéseket tesz fel. Ez ritkán aggasztó, de ez egy másik szokás, amellyel az utazóknak tisztában kell lenniük.

Az újszülöttek csak az első 40 napot követően kerülnek be a közeli családba

Bár ez egyfajta babona, sok család még mindig követi ezt a szokást, hogy 40 napig nem engedi meg senkinek, hogy találkozzon újszülötteivel. Az egyetlen kivétel a nagyon közeli rokonok. Ez a szokás a biztonsági és orvosi óvintézkedésekben gyökerezik, mivel az újszülöttek meglehetősen sérülékenyek, és ezzel is próbálják óvni őket a fertőzésektől.

Az örmény lányok sós sütit esznek, hogy lássák leendő férjüket

Szent Sarkis napján, ami a Valentin-nap örmény megfelelője a család idős asszonyai különleges recept alapján egy rendkívül sós süteményt készítenek. A család még el nem kel lányai esznek belőle. A sós süteménytől álomdús éjszakájuk lesz. A hiedelem szerint a férfi, vagy ifjú, akit ezekben az álmokban látnak jövődjük lehet. Ha pedig az álom szerint még vizet is hoz a sótól szomjazó lánynak, akkor biztosan tudni, hogy ő az igazi.

Armenia

Utazás Örményországba

– Először jártam őshazámban

Néhány évvel ezelőtt egy családi beszélgetés során kiderült, hogy bennünk bizony örmény vér csörgedezik, s a nevünk nem csak azért szokatlan Magyarországon, mert őseink jókedvükben voltak nevünk választásakor, hanem mert örmény eredete van. Évek múlva, aztán végre lehetőségem adódott, hogy Örményországba utazzak és láthassam a helyet, ahonnan őseim származnak.

Örök turista

Eddig amolyan örökös turistaként tekintettem magamra. Talán nem volt még olyan hely e világon, ahol ennyire otthon éreztem volna magam, amelyet igazán magaménak tudtam volna. A gondolat, hogy egy messzi kultúra és egy egészen más világ leszármazottja lehetek, nagyon izgalmassá vált számomra, így belevágtam az örmény világ megismerésébe. Elkezdtem örmény zenét hallgatni, nyelvet és történelmet tanulni, amiben segítségemre volt csodálatos armenológus tanárom az ELTÉ-n, akinek minden tudásom köszönhetem.

2021. Decemberében részt vettem egy Erasmus + Projektben a Sabai training jóvoltából Pilisszántón, ahol

megismerkedtem egy örmény származású lánnyal. Hihetetlenül örültem, hiszen nem sok örmény barátom volt ekkor. A projekt során (amely egy önismereti tréning volt) valahogy közelebb kerültem az örménység, az örmény identitás gondolatához, legfőképpen e kedves lány által, aki megtanított örmény altatókat énekelni és aki csillogó szemmel mesélt nekem az örmény szokásokról és az emberekről.

Látatlanban is beleszerettem Hajasztánba – így hívják országukat az örmények – és már csak az volt a kérdés, hogy hogyan fogok tudni egyszer eljutni oda.

Ekkor jött a számomra teljesen hihetetlen örömteli hír, miszerint a Sabai training következő projektje éppen Jeravánban lesz megtartva. Azonnal jelentkeztem, és a következő 3 héten tűkön ülve vártam a visszaigazoló levelet.

Január elején meg is jött a visszaigazoló email, s már nem volt más hátra, mint biztosítani mindent az utazáshoz.

Mi vár rám őshazámban?

Rengeteget tudtam már Örményországról, a történelemeről, a szokásokról, de igyekeztem ezt a tudást kipótolni az elkövetkezendő 2 hétben, az utazás előtt, de valójában ►

semmi és senki nem tudott volna felkészíteni arra, ami Örményországban várt engem.

17 óra utazás után végre egy másik kontinensen voltam, és az első lépések a reptérről kisétálva, örmény földön, varázslatosnak tűntek. Sok idő kellett, hogy felfogjam, tényleg itt vagyok. A csapatunk hat lányból állt, s mi hán felvérteztük magunkat a reptéri „hiéna” taxisok ellen: teljes magabiztossággal állítottuk, hogy nekünk már érdeklik a taxink, de köszönjük a felajánlást. Ez persze nem volt igaz, a következő fél órában minden tudásunkat összevetve próbáltunk rájönni, hogy hogyan tudunk hivatalos taxit rendelni, és hogyan ne menjen rá az összes félretett pénzünk. Nem sokkal később már egy taxiban ültünk, amely ugyan 7 személyes volt, de egymás ölében ültünk, hiszen 6 lány csomagjára egy taxis sem tud eléggé felkészülni... Bátorkodtam előre ülni a taxiban, szerettem volna kamatoztatni és megcsillantani kevéske örmény nyelvtudásom, hátha így kedvezőbb árat kapunk a turista árak helyett, és persze szerettem volna jó benyomást kelteni.

Taxi-tranzit helyett privát városnézés

Az első mondatom annyira jól sikeredett, hogy sofőrünk felvont szemöldökkel közölte, hogy ő egyébként beszél angolul. Nevettünk, majd elindultunk a szállásunk felé. Az út a hostelhez természetesen egy hosszabb autókázás volt, hiszen a reptér messze van a belvárostól, de utunk nem csak ezért sikeredett fél órával hosszabbra.

Az első, nem túl fényes benyomás után (amelyet bema-golt örmény mondatommal keltettem), sofőrünk szóba elegyedett velünk, és nemsokára egy privát városnézésen találtuk magunkat. Ez volt az első benyomás az örmény vendégszeretetről és ami még fontosabb, az örmény hazaszeretetről. Sofőrünk számára fontos volt, hogy megmutassa Jereván szépségeit (persze csak autóból), hogy meséljen nekünk, hogy belesűrítse 25 percbe az összes átadható tudást, amit csak lehet, mert büszke az országára, büszke a történelemre. És mi ezt teljes mértékben megértettük. Csillogó szemekkel figyeltük a várost, és Harut (mert persze a nevét is megtudtuk kedves sofőrünknek) minden egyes szavát ittuk magunkba, hogy végre ne csak az internet jóvoltából olvassunk a látványosságokról, hanem egy helyi ember igazítson minket útba.

Az Ararát nemcsak hegy

Az első nagyobb látványosság a reptértől a szálláshoz vezető úton az Ararát gyár, ahol Harut elmondta, milyen különleges az Örmény konyak, és semmiképp se hagyjuk ki. Ennek természetesen nem szegültünk ellen ott tartózkodásunk során.

Nem sokkal később szembe találtuk magunkat a grandiózus Mother Armenia szoborral, amely autóból nézve egészen aprócska, de közelről talán a legnagyobb szobor amelyet életemben láttam. Lenyűgöz, hogy Jereván legnagyobb szobra egy nőnek van szentelve, aki nem más, mint Örményország anyja, védelmezője.

Nemsokára megérkeztünk a szállásra, ahol Harut felajánlotta, hogy megadja a telefonszámát, ugyanis van egy utazási cége, és autóval járja be Örményország híres látványosságait. Teljesen le voltunk nyűgözve a vendégszeretete és segítőkészsége által. Ekkor még nem is sejtettük, hogy ez valójában mindenkire igaz Örményországban. Elköszöntünk újdonsült barátunktól, és lassan 20 óra utazás után boldogan tértünk nyugovóra a hostelben.

A lélegzetelállító Ararát és sok más látnivaló

Az első napot a szálláson töltöttük, ismerkedtünk a projekt többi résztvevőjével és elkezdtünk foglalkozni a projektünk témájával.

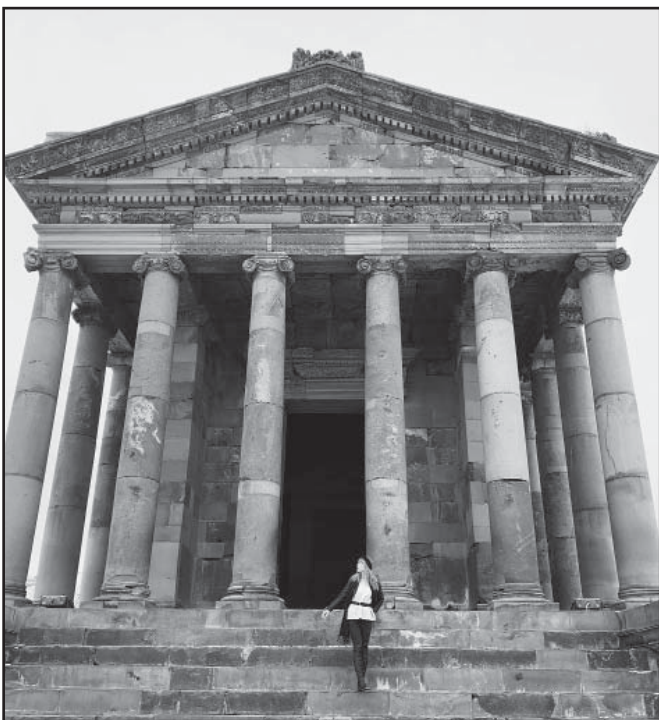
Meglátogattuk a Cafesjian múzeumot a Cascade-ban, amelynek a tetején páratlan látvány tárult elénk, beláttuk az egész Rózsaszín Várost. A városon túl pedig ott állt a lélegzetelállító, és hatalmas Ararát hegy. Az a bizonyos első pillantás, amikor először láttam meg a csúcst a felhők között, teljesen levett a lábamról. Nincs mihez hasonlítani ezt az érzést, hiszen elém tárul egy 5165 méter magas monstrum, a legmagasabb hegy amelyet életemben láttam, s a leggyönyörűbb is. Hiába tudtam, hogy jóval magasabb, mint a hegyek amelyekhez szokva vagyok, mégis alacsonyabban kerestem szememmel a csúcst, s minden egyes alkalommal meglepődtem, amikor egyre feljebb követve vonalát, végül a felhők között találtam meg azt.

Elbűvölő Jereván

Jereván egy igazán elbűvölő város, elbűvölő emberekkel. Mindenki segítőkész, de nem úgy, mint ahogy ahhoz szokva vagyunk. Az emberek Jerevánban boldogan és önzetlenül segítenek, rengeteg szeretettel, bármire is legyen szükséged.

Garni

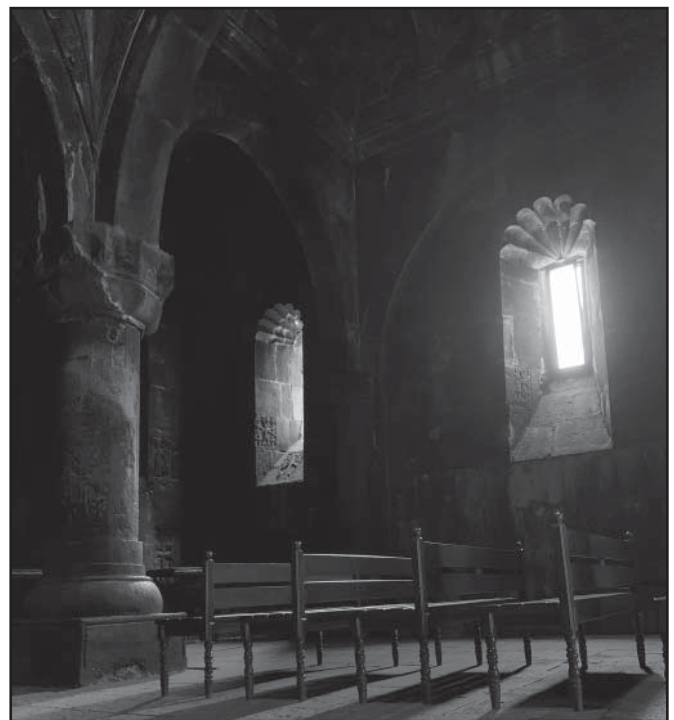
Az első szabadnapunkon Haruttal útra keltünk, és felkuttattuk a híres városokat és templomokat. Az első utunk Garniba vezetett, ahol a világ egyik legrégebbi templo-

ma áll, 2800 éves hellén stílusú templom, amely szinte teljesen fennmaradt eredeti formájában. Felfoghatatlan érzés végig sétálni azokon a lépcsőkön (amelyek egyébként olyan magasak, hogy szinte négykézláb kellett megmászni őket) amelyeken évezredek óta járnak-kelnek őseink, amely megélt különböző kultúrákat és korokat, és túlélte minden háborút.

Geghard

Geghard kolostorában folytatódott utunk, az itteni templom több szempontból is különleges: Geghard jelentése dárda, a templom a nevét arról a bizonyos dárdáról kapta, amellyel Krisztust kegyelemből leszúrták, ugyanis ez a dárda ebben a templomban volt őrizve évszázadokon keresztül. Egy hegyoldalba épült, körülbelül 800 éve, de a mai napig templomként funkcionál, tartanak miséket itt, de sosem lett felújítva, az eredeti állapotában hagyták, így nincs mesterséges fény odabenn, a tetőn lévő ablakokon át árad be egy kis fény, ez alapozza meg misztikus hangulatát. Nehéz szavakkal leírni, amit a templomban éreztem. Azt hiszem, az egész csapat nevében mondhatom, hogy az embert itt egy földön túli nyugalom fogja el, szinte érezni lehet a hegy védelmező erejét, és a helyiségek sötétsége nem elriaszt, hanem hívogató és felemelő. Egy tisztavízű hideg forrás folyik át a templom kövein, amely még varázslatosabbá teszi a helyet. A templom emeletén található egy terem, amelynek nagyon jó akusztikája van, természetesen nem hagyhattuk ki, hogy elénekeljük a Tavasz Szelet kórusban, s habár nem vagyunk dalos pacsirták, az akusztika segítségével mi magunk lettünk a templom angyal-kórusa. ▶

Kézzelel és sok-sok szeretettel

A kolostor aljában árusok kínálják portékájukat, és itt is megmutatkozik a vendégszeretet, ugyanis mindenből megkínálnak, körénk gyűlnek és mesélik szeretettel, hogy mi hogyan készül, és bátorítanak, hogy nyugodtan mindenből vegyünk, próbáljuk ki, kóstoljuk meg. Itt ettünk először Gátát, ami egy tradicionális sütemény, leginkább egy vaníliás pitéhez hasonlítanám, tetejébe örmény betűkkel van ráírva (azaz rásütve) a Geghard név. Az íze mennyei, semmihez nem fogható, természetesen attól ilyen különlegesen finom, hogy ezt is, mint ahogyan szinte mindent Örményországban, kézzel és sok-sok szeretettel készítenek.

Miután felpakoltuk szekerünket egy évre elegendő Gátával, továbbálltunk a fantasztikus Sevan-tó irányába.

Az első keresztény ország a világon

Ez Örményország legnagyobb tava, kétszer akkora, mint a Balaton. Két kisebb templom található a tó Észak-Nyugati partján, 847-ben épültek, s a mai napig hibátlanul állnak és hirdetik azt a bizonyos fontos tény, amelyet minden örmény büszkén jelent ki, Örményország az első keresztény ország a világon.

Számomra talán a mai napig az egyik leglenyűgözőbb és tiszteletreméltóbb tényező az, hogy bár Örményország a történelem során megszenvedett háborúkat, birodalmak támadásait, gyilkos terrort, mellyel erővel próbálták hitűktől eltéríteni az örményeket, ők mégis kitartottak hitük mellett, tűzön, vízen keresztül. Talán ez az, amit a mai napig érezni lehet minden örményben, a kitartás, az erő, a hit, amire ők jogosan olyan nagyon büszkék.

Nem fogynak a látnivalók

Dilijan kolostorába is ellátogathattunk, amelyet egy Arab sejk újjított fel, utazásai során egyszerűen beleszeretett Dilijanba, ami egyáltalán nem meglepő, hiszen minden csupa zöld, szinte festői ahogyan a völgyben végig fut a kis folyó, és még Januárban is színes és élettel teli minden.

Másnap hivatalosak voltunk vacsorára egy kedves újdonsült barátnőnkhez, akit a projekt során ismertünk meg, s ez a drága barátnőnk meghallotta kívánságunkat, miszerint nagyon szeretnénk megnézni egy igazi örmény otthon. Mikor megérkeztünk hozzá, édesanyja, s mindkét nagymamája várt minket tárt karokkal, a család összes női tagja összegyűlt, hogy minket vendégül lásson. Nem okozott gondot a nyelvi akadály sem, szíveink értették egymást.

A házigazda, mint jó Tamada (úgynevezett köszöntőmester, legtöbbször esküvőkön kéri fel, hogy beszédet mondjon, amelyre koccintani lehet) elmondott pár köszöntőt, amire boldogan koccintottunk. Megteltünk szeretettel, és finom házi ételekkel. Ezt a fajta vendégszeretetet semmihez sem lehet hasonlítani.

Vernisszás – a bolhapiac

Úgy tartja a mondás (az én mondásom legalábbis), hogy amit az ember nem talál meg a Vernisszászon, az nem létezik. Jereván legnagyobb bolhapiaca hétfévente életre kel, s ha az ember letér a csendes főtérről egy kis utcába, akkor egy nyüzsgő, színes, élettel teli világba csöppen, ahol az alkudozás kötelező, ahol leülhetünk egy sakkpartyra Jereváni bajnokok ellen, és ahol tényleg mindent megtalálunk, amire valaha szükségünk volt, sőt, olyat is, amelyre nem is tudtuk, hogy van.

Pár nappal később Gyumri városába is ellátogattunk, templomok és varázslatos kis utcák várnak itt, minden sarkon egy kincset lelhet az ember, egy-egy galéria, kávézó, s minden utca tele kóbor állatokkal, de ez ne szomorítson el senkit, ezeknek az állatoknak csodás élete van, a magunkfajta turisták órákig szeretgetik őket, míg az örmények finom falatokkal látmányozzák el a kóborok hadait.

Örökre szívembe zárva

Vidéki utazásaink során szinte végig csillogó szemekkel bámultunk ki a kocsik ablakán. Egyszerűen lehetetlen betelni az Örmény tájakkal. Minden erőmmel azon voltam, hogy próbáljam szívembe és emlékezetembe zárni ezeket a képeket, az égis magasodó hegyeket amelyek oly hatalmasak, monumentálisak! Szinte érzem a súlyukat, érzem, hogy milyen aprók is vagyunk mi, emberek. A völgyek, s a sziklák amelyeken őseink évezredek óta vándorolnak, nyájait terelik, letelepszene, s városokat, falvakat alapítanak. Ezeket a jeleneteket játszottam le a fejemben amíg az ablakon át bámultam a festői tájat. Nem lehet megszokni, de talán nem is kell. Hajasztán az otthonom már, szívem minden darabját elrejtettem egy-egy pontján, visszatérek még, hogy újra és újra átéljem azt az érzést, amit a világon semmi más nem tud adni: egy távoli hely otthon érzetét.

Bregyán Sára

Vérükben a sízés

Szöveg és kép: Kovács Bea

Ashotsk Örményország legészakibb régiójában, Shirak megyében található kisváros, ahol a 2011-es népszámlálási adatok szerint 2132 ember él. A város az 1988-as Spitak-i földrengés során az egyik legsúlyosabban károsodott terület volt, a károk nagy része a mai napig nem lett helyreállítva. A nehéz megélhetés, és a munkalehetőség hiánya miatt sokan elvándorolnak a városból. Az itt maradó családok a mezőgazdaságból, vagy az ország más részein, illetve Oroszországban dolgozó rokonoktól kapott pénzből tartják fenn magukat. Az 1-12. osztályos gyerekek a város egyetlen iskolájába járnak, tanulmányaik folytatására az 1 órányira lévő Gyumri városába, vagy Jerevánba kell menniük amennyiben szüleik meg tudják fizetni a felsőoktatást.

Az itt élő fiatalok lehetőségei a szabadidő eltöltésére korlátozottak. Focizhatnak a városszéli pályán, régebben volt a karate csapat, de az csak néhány hónapig működött. Van egy zeneiskola, amelyet a gyerekek általában térítés ellenében látogathatnak, illetve kultúrprogramként ott van az iskolai évnnyitó, az évzáró, valamint néhány fontos örmény ünnep. Ashotsk magas földrajzi fekvése, éghajlati adottságai és a 8 hónapig is megmaradó nagy mennyiségű hó tökéletesen alkalmassá teszi a téli spor-

tokra. Az egyetlen állandó és egyben a város által hivatalosan szervezett szabadidős lehetőség így a sielés. Bár a téli sportok Örményországon belül nem túl népszerűek, de Ashotsk egyre népszerűbb desztináció mind a sielni szerető örmény emberek között, mind a külföldről érkező sízók számára. Ez főként a generációk óta az örmény Szibériaként is ismert településen élő profi sielő Mikayelyan családnak köszönhető. A gyermekkora óta lelkes sízó édesapa, Artur az 1945-ben alapított Örmény Állami Testkultúra és Sport Intézetben végzett edzőként, és 22 éves kora óta tanít kicsiket, nagyokat egyaránt a sielésre. Jelenleg az örmény sífutó válogatott edzője is. Véleménye szerint a sielés sok Shirak megyéből származó ember vérében jelen van, talán ennek is köszönhető az a sok tehetséges fiatal a környező falvakból, akikből sokan már profi sportoló lett a Mikayelyan házaspár segítségével.

Munkájában felesége, Alla segíti, aki szintén magas szinten űzi ezt a sportot: részt vett az 1998. téli olimpián sportolóként vett részt Naganóban szovjet színekben, illetve ő vitte az örmény csapat zászlaját is. Alla Szibériából származik, és idősebb fiuk, Szergej kezdeti sikerei után 2012-ben döntött úgy, hogy besegít idősebb fiuk, Szergej,

ALLA ÉS ARTUR AZ URALBAN TALÁLKOZTAK
EDZŐTÁBORBAN, ÉS 1991 ÓTA HÁZASOK

illetve a többi tehetséges fiatal versenyző edzésébe. Artur azzal szokott viccelődni, hogy azért vette feleségül a sílést szerető nőt, hogy megoszthassa vele a szenvedélyt, és egy nap majd ne panaszkodjon a hobbijára.

A 2022-ES PEKINGI TÉLI OLIMPIÁRA DELEGÁLT HAT ÖRMÉNY
SPORTOLÓBÓL HÁROM ALLA ÉS ARTUR TANÍTVÁNYA.
FIUK MIKAEL MIKAYELIAN, KATYA GALSTYAN ÉS ANGELINA
MURADYAN EDZŐIKKEL.

A házaspár megosztja a munkát egymás között. Ahogy Artúr mondja, ő az edző, aki összeállítja a sportolók edzésprogramját, az orvos és a gyantázó ember, aki felelős a felszerelés karbantartásáért, a sílécek versenyekre történő előkészítéséért. Alla a segédedző, aki szigorúan számon kér az edzések során, a dietetikus és a masször.

ARTUR A 15 ÉVES ARMEN MARQARYANT EDZI. A HÓMENTES
ÉVSZAKOKBAN SÍROLLERREL EDZENEK A FIATALOK
ASHOTSK ÚTJAIN.

Fiaik mindketten profi sportolók. Szergej, aki részt vett a 2010. évi és a 2014. évi téli olimpiai játékokon Vancouverben, illetve Szocsiban már visszavonult, és jelenleg egy IT cégnél dolgozik, de öccse Mikayel többszörös nemzeti bajnok, tagja az örmény válogatottnak, és az idén részt vett a pekingi téli olimpiai játékokon is. Az ő felkészülését is Alla és Artur biztosítja.

ALLA ÉS MIKAYEL A PEKINGI TÉLI OLIMPIÁRA EDZENEK.

A család régi álma valósult meg 2019-ben EU forrásból megépítették síközpontjukat a városban. A Mikayelian családdal baráti viszonyt ápoló Piotr Svitalski lengyel diplomata, az EU akkori örményországi nagykövete ismerve minden nehézséget és problémát, segített pénzforrásokat találni a projekthez. Az 55 000 euróból megépülő síközpont feladata, hogy síiskolaként működjön a gyerekek és felnőttek számára, és egyben segítse a téli turizmus népszerűsítését a régióban. Reményeik szerint így a lassan turisztikai célponttá váló Ashotsk hozzájárul a helyi gazdaság fejlődéséhez új munkahelyeket teremtve, ezáltal minimalizálva a munkanélküliséget és a szegénységet.

2021 NYARÁN A SÍKÖZPONT TERASZÁT BEÉPÍTETTÉK, HOGY
LEGYEN EGY ZÁRT, FŰTHETŐ KÖZÖSSÉGI TÉR.
A MUNKÁLATOKAT A MIKAYELIAN CSALÁD, AZ ISKOLA
SPORTOLÓI ÉS AZOK SZÜLEI VÉGEZTÉK.

A sportközpontban jelenleg 26 gyerek tanul síelni. Alla és Artur néhányévente új csapatot állít össze 11-13 éves gyerekekből, akik az idősebbek helyére lépnek, amikor azok leérettségiztek és tovább álltak. A környék iskoláit

ARTUR ÉS ALLA A SÍVERSENYEK UTÁN MINDIG KIÉRTÉKELIK AZ EREDMÉNYEKET. TERMÉSZETESEN A SZÜLŐK IS MEGHALLGATJÁK AZ EDZŐK DICSÉRŐ SZAVAIT, AZ ÉPÍTŐ KRITIKÁT.

bejárva toborozzák össze a gyerekeket, de a síközpont megnyitása óta egyre több szülő keresi fel a házaspárt, hogy a sportra tanítsa gyermekét.

Alla és Artur soha nem mond nemet, ha valaki síelni akar jönni. Bárki jelentkezhet a sísuliba, a házaspár mindig megengedik, hogy legalább egyszer kipróbálják a sízést, függetlenül a fizikai képességeiktől. Csak akkor utasítanak el valakit, ha dohányzik vagy rosszul viselkedik, de még akkor sem első alkalommal. Ha valaki verekedik vagy rosszul viselkedik, figyelmeztetik, és ha a viselkedés folytatódik, megkérik, hogy ne jöjjön vissza. Illetve az edzésekről való hiányzást sem engedélyezi a házaspár. A hómentes évszakokban görsível gyakorolnak Ashotsk utcáin, a Gyumriba vezető főúton. A kicsik az iskola udvarán görkorcsolyával gyakorolnak. Az edzések után Artur és Alla háza mellett van egy kinti edzőterem, melyet Szergej épített saját kezűleg. Itt saját testsúlyos edzéseket és nyújtó gyakorlatokat tudják elvégezni. Házuk padlására is kerültek ilyen sporteszközök, Mikayel a téli hónapokban itt végzi a felkészüléshez szükséges erőnléti edzéseket.

A gyerekek felszerelését, gyakran a ruházatot is Alla és Artur biztosítja. Fiaik már nem használt sporteszközeivel, illetve külföldön élő sportegyesületektől, barátoktól ajándékba kapott használt, de jó minőségű felszereléssel pótolják a hiányzó eszközöket.

MARGARITA KARAPETYAN, ANAHIT MARKARYAN AND FENIA GALSTYAN AZ EDZÉS UTÁNI NYÚJTÁS VÉGZIK.

Az ilyen jellegű segítségre sajnos nagy szükségük van. A Sportminisztériumtól nem kapnak támogatást, a Síszövetségtől csupán annyi pénz érkezik, amely a versenyek megszervezésére elegendő. Alla önkéntes alapon edz, Artur a válogatott edzőjeként havi 100 eurónyi dramot keres. Összehasonlításként Artur elmondta, hogy Európában a válogatott edzőknek havi 10 000 és 20 000 euró között, és még ennél is több a bérük. Az orosz válogatott edzői havonta körülbelül 3-4000 eurót visznek haza. Fiuk, Mikayel, mint a jelenleg legmagasabban rangsorolt síelő az országban, szintén havi 100 eurónyi dramot kap a Síszövetségtől. Egyébként az örmény bajnokság sífutamainál az első helyezett versenyzőnek 20 dollárnyi, a második helyezettnek 14 dollárnyi, a harmadiknak pedig 10 dollárnyi dram a jutalma. Talán érthető így, hogy miért fontos és szükséges Arturéknak a külföldről érkező támogatás ahhoz, hogy a síiskolát működtetni tudják. Némi bevételt jelent az is számukra, hogy bérbe adják a felszerelést a síelni érkezőknek, de szeretnének több turistát fogadni, akár külföldről érkező csoportokat is. Síközpontjukat úgy építették fel, hogy teljes ellátással tudnak vendégeket fogadni. Viszont ahhoz, hogy ezt elkezdhessék, hivatalos státuszt kell a síközpont kapjon. Lassan 3 éve már, hogy leadták a szükséges papírokat az engedélyekhez, de az illetékes szerveknek többszöri megkeresés ellenére sem sikerült még elbíralni a kérelmüket.

SPARTAK VOSKANYAN TÖBB ELSŐ HELYEZÉST IS ÁTVESZ A JANUÁRBAN MEGRENDEZETT TERÜLETI BAJNOKSÁGON. AZ ASHOTSKI SPORTOLÓK RENDSZERESEN A MEZŐNY ELEJÉN VÉGEZNEK.

Sajnos az anyagi források hiánya a nemzetközi versenyeken elért eredményeikre is rányomja a bélyegét. Míg vannak országok, ahol a versenyzőket egy külön kamion kíséri, hogy a sílécek megfelelő gyantázását, a versenyre való felkészítést elvégezzék, addig Artur egy kistáskányi gyantával indul el a versenyekre. Mindezen nehézségek ellenére a fiatalok és a Mikayelyan család is megtesznek minden tőlük telhetőt, hogy népszerűsítsék ezt a sportot a környéken élő fiataloknál, és az elért sikerekkel Örményország elismertségét növeljék. Teszik mindezt, mert a vérükben, és a szívükben van a sízés.

Először látni busót – örmény egyetemisták Mohácson

Borongósan és esősen, indult február utolsó vasárnapja, de a Pázmány Péter Egyetem örmény diákjainak kedvét ez egyáltalán nem vette el. Buszra szálltunk velük, hogy meg se álljunk a Mohács melletti sátorhelyi emlékparkig, ahol a magyar és európai történelem egyik sorsfordító csatája zajlott. A társaság nagy izgalommal készült az előttük álló kétszáz kilométerre, hiszen nemcsak az emlékhely meglátogatása volt a programba illesztve, de történetesen erre a napra esett az idei Mohácsi Busó járás is, amit mindenki nagyon várt. Az első állomás azonban Sátorhely. Itt áll az az állandó kiállításnak helyet adó épület és emlékpark, ahol véres tragédiával végződött a török invázió megállítását szolgáló

harc. A múzeum belső tereiben, életnagyságú viaszbábok életképei, az ásatásokon előkerült fegyverek, öltözetek és egyéb régészeti leletek jelenítik meg 1526 eseményeit. Hiába vártuk a belső tárlaton, hogy odakint alábbhagy a szűnni nem akaró nyirkos eső. Végül rá kellett szánni magunkat, kinyitottuk hát az esernyőket és Varga György vezetésével körbejártuk az emlékhely szabadtéri részeit. Örmény diákjaink az érdekes előadásnak köszönhetően, amit Gayane fordított magyarról örmény nyelvre, hamar megfeledeztek a zord időjárásról. Örmény egyetemistáinkat megdöbbenetette a párhuzam, hogy csaknem fél évezreddel ezelőtt a törökök pont olyan kegyetlenséggel számoltak le a magyar hősökkel, mint az első világháború idején az örmény keresztényekkel. A szíriai Der Zorban hasonló tömegsírokat találtak, mint a Mohácsi vész

harcmezéjén, ahol néhány óra alatt 14-ezer magyar katonát mészárolt le a török sereg, minden áldozatot lefejezve, asszonyokat és gyerekeket sem kímélve. A sírokban fellelt több ezer csontváz sérülései tanúskodnak a törökök kegyetlenségéről.

Az emlékezés után, ismét buszra szálltunk, hogy és mielőtt még a Busók felé vettük volna az irányt betérjünk a Róth pincészet éttermébe egy picit átmelegedni és megébédelni. A finom falatok és jóízű beszélgetés után pedig következhetett egy kis örmény tánc, ami megelőlegezte, hogy a busójárási helyszínén is remek lesz a hangulat. Közben elállt az eső és a délután hátralévő részében még a nap is kisütött.

Hamarosan elvegyültünk a karneváli forgatagban, ahol sokan először találkozhattak busókkal, akik már telet és törököt rémisztgetve, kereplőkkel járták az utcákat. A legnagyobb izgalomban a lányok kerültek, hogyhogyanem ezek a busók leginkább őket kergették és ijesztgették, ami sok nevetéssel és sikoltással járt. Hamarosan mindenki tudta, hogy örmények érkeztek Mohácsra, hiszen az Ararát nevének hangos kántálásától visszhangzott a hömpölygő tömeg. Nem biztos, hogy a busók értették a dolgot, de adták. Végül a naplemente és az alkonyi sötétedés pillanatában a tér közepén lángra lobbant az óriási télűző máglya és mi is búcsút vettünk Mohácstól és a busóktól. Felejthetetlen nap volt.

Armenia

ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՈՂԱԶՈՒՄ

Հունգարիայի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ եղել են բազմաթիվ վերելքներ ու վայրէջքներ: Մոհաչի ճակատամարտը կարելի է համարել հունգար ժողովրդի կողմից մղված ամենածանր և ողբերգական մարտերից մեկը: 1526թ. օգոստոսի 29-ին թուրքերի դեմ մղվող այս ճակատամարտում մեկ ու կես ժամվա ընթացքում 14,000 հունգարացի դաժանաբար սպանվեց: Թշնամու վայրագությունը սահման չունեց. նրանք չէին ճանաչում ո՛չ կին, ո՛չ ծեր, ո՛չ մանուկ:

Համեմատություն անց կացնելով այս ճակատամարտի և հայոց պատմության մեջ հայ ժողովրդի ազատագրական կռիվների որոշ դրվագների հետ՝ կարելի է ասել, որ թուրքերի ատելությունը կռիվների ժամանակ առհասարակ չափ ու սահման չունի, և նրա համար նույնն են թե՛ հայերը և թե՛ հունգարացիները: Հունգարիան էլ շատ անգամ տուժել է թուրքերի վայրագությունների պատճառով:

Ամեն տարի Մոհաչ քաղաքում փետրվարի 27-ը վեր է ածվում իսկական տոնակատարության: Այն

դառնում է ճմռանը հրաժեշտ տալու և գարնան՝ վերածնվող նոր կյանքի սկզբնավորվելու խորհրդանիշ: Ամենուր իշխում են փայլփլուն գույները, հնչում է երաժշտությունը, կազմակերպվում են բազմաբնույթ միջոցառումներ: Այս տոնախմբությանը մասնակցելու են գալիս Հունգարիայի տարբեր քաղաքներից և արտերկրից ժամանած բազմաթիվ հյուրեր: Հունգար ժողովուրդը երբեք չի մոռանում իր պատմական ողբերգության մասին և կազմակերպած դիմակահանդեսի միջոցով բեմադրում է, թե ինչ հագուստներով և ինչպես են ճակատամարտի ժամանակ քաղաքից դուրս շարտել թշնամուն: Դիմակահանդեսի

մասնակիցների հանդերձանքը, մարդկանց տրամադրությունը, ծափն ու ծիծաղը խիհնդ ու ուրախություն են սփռում ամենուր:

Հունգարիայի Հայ Ինքնավարությունը այս տարի որոշել էր անակնկալ մատուցել Պետեր Պազմանի անվան կաթոլիկ համալսարանում սովորող հայ ուսանողներին և նրանց ևս մասնակից դարձնել Մոհաչի տոնակատարությանը: Երկար ճանապարհի ընթացքում ուսանողները իրենց համար մի շարք հետաքրքիր բացահայտումներ արեցին Հունգարիայի մասին, ծանոթացան հունգարական մշակույթին, ավելի խոր գիտելիքներ ձեռք բերեցին երկրի պատմության ու ճակատագրական դարձած այս կովի մասին:

Օրվա ավարտին հայ ուսանողները ծանոթացան նաև հունգարական խոհանոցի համեղ ճաշատեսակներին ու խմիչքներին և բարձր տրամադրությամբ վերադարձան Բուդապեշտ՝ ակնկալելով մասնակիցը դառնալու կազմակերպվող նմանատիպ նոր միջոցառումներին:

Արևիկ Հովհաննիսյան

Büszkén valljuk meg örménységünket

Itt vagyunk, itt élünk. Örmények Magyarországon. Hazánk ez az ország. Sokfélék vagyunk, jövünk évezredek vándorútján. Vagyunk sokadik generációs örmények, évszázados családfakkal, vagyunk genocídium elől menekülve, otthonra lelők és vagyunk az ő leszármazottaik. Mi vagyunk a frissen érkezettek is, a történelem útvesztőjéből ide találók, mi vagyunk azok is, akiknek már elhalványult identitása, de most újra felfedezi gyökereit és rájön, hogy kincset talált. Így együtt, büszkén valljuk meg örménységünket, képviseljük egymást és ügyünket, hogy megmaradjunk, ahogy a világ minden pontján élnek és virágoznak az örmény diaszpórák. Legyünk együtt sikeresen boldogulók, szorgalmasok, megvalósítók, és alkotók.

Az Országos Örmény Önkormányzat az elmúlt öt évben bebizonyította, hogy a távolságtartást felválthatja az összefogás, a szembenállást az együttműködés, a kirekesztést a bizalom és elfogadás. Az a küldetésünk, hogy sikeres, értékteremtő közösséget kovácsoljunk a magyarországi örménységből tekintet nélkül arra, hogy ki mikor, honnan érkezett. Egy igazi közösség sokszínű, de

hasonlóan működik, mint egy igazi család. Fő összetartó ereje, nem csak a közös múlt, a származás, az évezredek múltból meríthető erő. Ami eltéphetetlenül összeköt minket az a hitünk, egymás szeretete és tisztelete. Így jövünk össze templomunkban, ennek jegyében születnek meg programjaink, boldog találkozásaink, megemlékezéseink, együttléteink.

Az elmúlt években intézményeink működésére méltán lehetünk büszkék. Kulturális Központjaink gazdag programjai, kiállításai, kiadványai hozzájárultak kulturális örökségünk megőrzéséhez és közkinccsé tételéhez, színházunk az Urartu Örmény Színház az egyik legnépszerűbb nemzetiségi társulat, olyan siker darabokkal, melyek a széles közönséghez jutnak el.

A megteremtett értéket továbbvinni, örménységünket a legnehezebb történelmi időkben is biztonságos, védelmező közösségként megtartani kötelességünk és elhivatott feladatunk, hogy Magyarország mindig büszke lehessen örmény honfitársaira.

Diramerján Artin

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԸ

2019թ. հոկտեմբերի 6-ին Հունգարիայի Արադ քաղաքի մատույցներում 170 տարի առաջ տեղի ունեցած ռդերգական իրադարձությունների հիշատակին Վեսպրեմ քաղաքի Իգնաչ փողոցում տեղադրվել է «Իկարոս» գեղեցիկ հուշարձան-կոթողը, որի հեղինակը հայ քանդակագործ Աշոտ Բաղդասարյանն է: Հուշարձանը նվիրված է նաև Արադի հերոսամարտում իրենց կյանքը զոհած հայազգի զեներալ-լեյտենանտ Էռնյո Կիշշի և գնդապետ Վիլմոշ Լազարի հիշատակին:

Մարտի 15-ին Հունգարիան նշում է իր Անկախության տոնը: Հայ Ինքնավարության ներկայացուցիչները բազմաթիվ հյուրերի և հայ ուսանողների հետ այցելեցին Վեսպրեմ հարգանքի տուրք մատուցելու անկախության համար իրենց կյանքը զոհած խիզախ նահատակների հիշատակին:

Վեսպրեմի քաղաքապետարանի ներկայացուցիչները Հայկական, Լեհական

և Ուկրաինական Ինքնավարությունների անդամների հետ միասին երախտիքի խոսքեր ասացին և ծաղկեպսակ դրեցին հուշարձանին: Շորոշ Միկլոշը, ով հայկական «Ուրարտու» թատրոնի դերասաններից է, արտասանեց Արթին Դիրամերյանի կողմից հունգարերեն թարգմանված Միքայել Նալբանդյանի «Ազատություն» բանաստեղծությունը, որին հաջորդեց հայ ուսանողից Արմինե Մնացականյանի հայերեն արտասանությունը:

Այդ օրը Հայ Ինքնավարության նախաձեռնությամբ հայ ուսանողները հնարավորություն ունեցան նաև զբոսնել գեղատեսիլ Բալատոն լճի ափին, տեսնել պատմական Տիհան քաղաքի տեսարժան վայրերը, հիանալ գեղատեսիլ բնությամբ, իսկ վերջում համոտեսել հունգարական խոհանոցի ուտեստները:

Մյուզաննա Վարդույան

Március 15 örmény koszorúi

Idén a március 15-i Nemzeti Ünnepen az Örmény Kultúráért Alapítvány és az Országos Örmény Önkormányzat Veszprémben koszorúzott a Veszprémi Örmény-, Lengyel- és Ukrán Önkormányzattal közösen.

A megemlékezésen részt vettek a Pázmány Péter Katolikus Egyetem örmény diákjai, akik a program előtt Tihanyban és Füreden is kirándulást tehettek, megismerkedve a magyar történelem legrégebbi épített örökségével.

Az 1848-as forradalom eszménye és nagyjai és kisemberei előtt fejet hajtva az emlékezés koszorúit Akopyan Nikogosz az OÖÖ elnöke és Szűcs Péter képviselő, valamint a Veszprémi örmények képviselőjében Jobbágyiné Fodor Éva tették le.

1848 viszonyítási pont lett. A szabadságharc valódi lelke, az egész nemzetet megmozgató ereje nemcsak a véres harcokban nyilvánult meg- hangsúlyozta az ünnepségen Pálinkás Roland a Veszprémi Önkormányzat képviselője.

Elhangzott Sörös Miklós, az Urartu Örmény Színház művésznének tolmácsolásában Mikhael Nalbandian örmény költő Szabadság című verse, melyet eredeti nyelven is hallhatott a közönség Armine Mnatsakanyan előadásában.

Armenia

Rabszolgalányból felfedező

Finnián Flóra, született Sass Flóra

Örmény szülők fogadták be árvaként, de elszakították új családjától és törökök tartották rabszolgaságban, mégis Afrika felfedezője lett. Táskájában mindig volt pisztoly, erős szesz és persze esernyő. Egy nemesi származású erdélyi hölgy regényes élete.

Sass Flóra 1841-ben jött a világra magyar nemesi családban, amelynek tagjai sokfelé szóródtak szét. Flóra az erdélyi ághoz tartozott, életét azonban nemcsak ez határozta meg, de az 1848–49-es forradalom és szabadságharc is. A körülöttük élő román parasztok a családot szinte teljesen kiirtották, Flóra testvére és szülei is elhunytak. A kislányt román dajkája mentette meg, aki a támadás során azt hazudta, a gyerek az övé.

Flórárt hamarosan egy olyan örmény család fogadta be, amelynek tagjai végsőkéig kitartottak a magyarok szabadságharca mellett. Tőlük kapta a finnián családnevet. Maga

SASS FLÓRA, AFRIKA EGYIK FELFEDEZŐJE 1865-BEN
HULTON ARCHIVE / GETTY IMAGES HUNGARY

A NÍLUS ÉS A MURCHISON-VÍZESÉS,
AMELY AZ ALBERT-TÓ ELŐTT HELYEZKEDIK EL
GUENTERGUNI / GETTY IMAGES HUNGARY

Finnián, a kislány örmény nevelőapja Bem seregében harcolt, ennek következményeként, a szabadságharc leverése után az egész családnak menekülnie kellett. Itt újabb sorcsapás várt a még mindig csak kislánykorú Flórára: Törökországban elszakították családjától, és a törökök rabszolgává tették. Tíz évig élt alantas munkákat végezve, míg egy rabszolgapiacon – a mai Bulgária területén – rá nem talált Samuel White Baker angol mérnök, aki ekkoriban éppen A Balkánon utazgatott, miközben Pesten is sokat időzött. Szabadidejében vadászni járt. Meghívta Duleep Singh herceget is, akit Indiában ismert meg, s jó vadásztársa volt. Egyik útjuk alkalmával, 1859. januárjában a Dunán a jég fogságába kerültek, s így kénytelenek voltak partra szállni Vidin városánál. Körülnéztek, s eljutottak a város illegális rabszolgapiacára is. Ott látta meg a gyönyörű Sass Flórárt, s nyomban ki is váltotta. Az elegáns özvegyember és a szőke, kék szemű, több nyelven beszélő, intelligens, nehéz sorsú fiatal lány annyira egymásra talált, hogy a férfi – Viddin pasa heves tiltakozása ellenére, aki háremébe vette volna meg a szőke szépséget – kivásárolta őt. Ám Sass Flórából csak az afrikai utazás végére vált Lady Florence Baker, ez pedig később okozott némi bonyolalmat.

Irány Afrika!

Flóra, akinek eddigi élete tele volt tragédiákkal és veszteségekkel, a rabszolgaként töltött évek alatt sem veszítette el erejét, sem kalandvágyát, sem kíváncsiságát. Párja Afrikába készült felfedezőútra, hát vele tartott. Az angolok ebben az időben erősen érdeklődtek a vidék iránt, így Flóráék nem kettésben vágtak neki az útnak 1861-ben,

hanem James Augustus Grant és John Hanning Speke társaságában, akik a Nílus forrását kutatták. Flóra nemcsak terhet nem jelentett az expedíció számára, hanem nagyon is hasznos tagjaként vetette latba erejét. Megtanult arabul, így képes volt békét teremteni, amikor helyiek csapata fellázadt az ellen, ahogy szolgaként bántak velük. Ha ezt nem teszi, ott helyben koncolják fel őket. A halál nagyon könnyen rátalált az emberre Afrikában, nemcsak kardoktól, betegségektől, de magától a klímától is: Flóra alig élte túl, amikor napszúrást kapott.

Ő nevezte el az Albert-tavat

James Augustus Grant és John Hanning Speke nem találták meg a Nílus forrását, s olyan állapotban értek vissza a táborba, hogy csak Bakerék gondoskodása mentette meg őket. Ám maga az expedíció nem volt sikertelen: amikor 1864-ben négyen indultak felfedezőútra, Bakerék lettek az első európaiak, akik meglátták és Viktória királynő elhunyt férje után elnevezték az Albert-tavat és az előtte található Murchison-vízesést Ugandában. Maga a tó ráadásul a Nílus egyik forrását is magában rejtette.

Sass Flóra és a királynő botránya

A párt ezek után nagy örömmel fogadták Angliában, Baker még a lovagi címet is megkapta. Flórát viszont nem tüntették ki, aminek egyik oka az lehetett, hogy nem Baker feleségként vett részt az afrikai kalandban, házasságot csak később kötöttek. Legalábbis David Livingstone így gúnyolódott feljegyzéseiben erről: „Baker feleségül vette a szeretőjét Kairóban, aki ezt meg is érdemelte azok után, amiken keresztülment érte.” Valószínű, hogy ez a botrány akadályozta meg a királynőt a minden tekintetben a férfiakkal egyenrangúként harcoló Flóra eredményeinek elismerésében.

Újabb utazás és küzdelem a rabszolgaság ellen

1889-ben a walesi herceg támogatásával a Baker házaspár ismét Afrikába utazott. Egyiptom török alkirályának

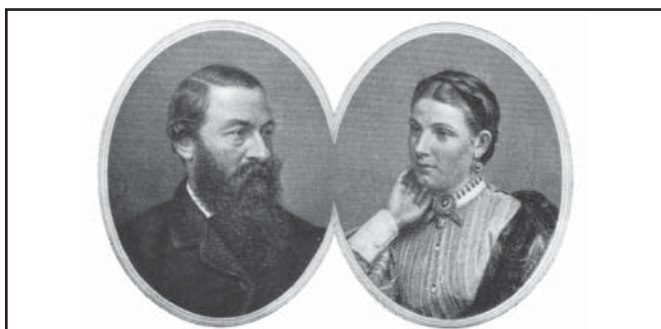
felkérésére segítettek visszaszorítani a rabszolga-kereskedelmet Gondokoróban és környékén. Azonban a probléma sokkal mélyebben gyökerezett annál, mint hogy egy angol pár és néhány fegyveres kísérő meg tudta volna oldani, így több életveszélyes csata után is csupán részeredményeket értek el. Flóra viszont itt szerezte meg becenevét: szőke haját, fehér bőrét az afrikaiak szinte áhítattal csodálták, s elnevezték Hajnalcsillagnak. Mind ezt onnan tudjuk, hogy az asszony angol nyelvű naplót vezetett utazásairól. Amit pedig önmagáról nem írt meg, az kiderült férje sokkal nagyobb nyilvánosságot kapott útleírásaiból: Flóra minden helyzetben feltalálta magát, képes volt délutáni teát felszolgálni a dzsungel kelles közepén, vagy haditervet kovácsolni a rájuk támadó Bunyoro király serege ellen. Ápolónőként és harcosként egyaránt dolgozott, táskájában mindig volt erős szesz, pisztoly, no és persze esernyő.

JOHN HANNING SPEKE, JAMES AUGUSTUS GRANT,
SAMUEL BAKER ÉS FLÓRA
UNIVERSALIMAGESGROUP / GETTY IMAGES HUNGARY

Igazi angol ladyként hunyt el

A kalandokat Bakerék végül nyugodt életre cserélték a dél-angliai Devonshire-ben. Samuel Baker 1893-ban halt meg, Flóra pedig 1916-ig élt a birtokon kifinomult angol hölgyként. Utazásaik, megpróbáltatásaik történetét naplójukból ismerhetjük. Flóráé azért is különleges, mert egyértelműen nem a nyilvánosság számára írta, csupán önmagának, így nem található meg benne azok a jóindulatú ferdítések, amelyek a legtöbb útleírást megszépítik. Testközelből ismerhetjük meg az afrikai népek életmódját, gondolkodását, a gyarmatosítás káros hatásait. Angol nyelven William Morrow *To the Heart of the Nile: Lady Florence Baker and the Exploration of Central Africa*, magyarul Anne Baker: *Rabszolgák földjén*. Egy magyar nő felfedező és rabszolgák között 1870–1873 című könyvében olvashatunk róla bővebben – érdemes.

SAMUEL BAKER ÉS SASS FLÓRA
HULTON ARCHIVE / GETTY IMAGES HUNGARY

A szerző: Fenyvesi Zsófia és a Dívány engedélyével

Hagyományőrző nemzetiségek Óbuda-Békásmegyeren

Tartalmas, változatos programokkal színesítik a kerület kulturális életét

Múlt évben több mint 50 kulturális rendezvény valósult meg Óbuda-Békásmegyeren az itt működő tizenkét nemzetiségi önkormányzat szervezésében vagy támogatásával. Cikksorozatunk első részében a harmadik kerületi bolgár, horvát, örmény és ruszin nemzetiségi önkormányzat színes kulturális és hagyományőrző programjaiból nyújtunk ízelítőt.

Az egykor Óbudán és Békásmegyeren dolgozó bolgárkertészek áldozatos munkájáról bolgár ivókut avatásával emlékeztek meg májusban, a bolgár kultúra napja alkalmából. A kutat Óbuda Békásmegyér Önkormányzat és a Budapest III. Kerület Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat közösen emelte a Békásmegyeri piac közösségi terében. Az ünnepségen beszédet mondott dr. Kiss László polgármester, Christo Polendakov, a Bolgár Köztársaság magyarországi nagykövete és Karailiev Iván, Budapest III. Kerület Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat elnöke. A felszólalóhoz csatlakozott dr. Muszev Dancso, a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke és Varga Szimeon, bolgár nemzetiségi szószóló, és együtt leplezték le az ivókutat, amely Kozsuharov Ognján magyarországi bolgár szobrászművész alkotása. Az ivókutát Atanaszij archimandrita, a Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház elöljárója és Popgancsev Jancsev Tancso főtisztelendő atya, szintén a bolgár egyház képviselőjében, szentelte fel. Az ünnepségen a Roszica Gyermekek Néptáncgyűttes adott bolgár folklórműsort. A szeptember 18-i kerületi nemzetiségi napon a görög, bolgár, román és szerb hagyományos néptáncokat bemutató Balkán csokor műsorában – a Helidonaki Görög Hagyományőrző Gyermekek- és Ifjúsá-

Bolgár ivókutát avattak a Békásmegyeri piac közösségi terében

gi Táncgyűttes, a Kincső Néptáncgyűttes és a Tabán Táncgyűttes mellett – a Jantra Bolgár Néptáncgyűttes lépett fel. A budapesti Bolgár Művelődési Házban újev és advent alkalmából is tartottak ünnepséget, novemberben pedig a Jantra hagyományos, saját szervezésű fesztiválján, a Bulfesten vettek részt a kerületi bolgárok – mondta el lapunknak Karailiev Iván elnök. A Jantra Néptáncgyűttes immár 25 éve tekinti hivatásának a magyarországi bolgár hagyományok és kultúra ápolását, minél szélesebb körben való megismertetését. A Jantra rendre nagy sikerrel mutatja be a bolgár kultúra szépségeit magyar és nemzetközi színpadokon is.

Tartalmas esztendőt tudhat maga mögött Óbuda-Békásmegyér Horvát Nemzetiségi Önkormányzat is, bár tervezett programjaik megvalósítását nehezítette a járványhelyzet. Folytatták és befejezték a Magyarországon élő nyolc nagyobb horvát népcsoportot bemutató előadásorozatukat: dr. Sokcsevits Dénes történész „Budai horvátok, Duna menti »rác« horvátok és a budai bosnyák horvát ferences kultúrkör története” címmel tartott előadást. Dr. Blazsetin István irodalomtörténész, író, műfordító előadása a magyarországi horvátok irodalmáról szolt 1945-től napjainkig. „Karácsonyi ünnepkör a magyarországi horvátoknál” címmel pedig Horváth Sándor néprajzkutató tartott előadást. Szakmai kirándulást szerveztek az Érdi Horvát Önkormányzat meghívására, „Érdi rác-horvátok nyomában” címmel, és együttműködési megállapodást is aláírtak a látogatás alkalmával. A szentendrei dalmát-horvátokkal megkötött együttműködési megállapodás keretében részt vettek egymás rendezvényein. Pályázatot hirdettek a harmadik kerületi horvát kötődésű polgároknak, hogy számoljanak arról, miként kapcsolódnak a horvátsághoz, illetve miként kötődnek Óbudához.

Koszorúzás dr. Hodinka Antal, a magyarországi ruszinok világhírű kutatójának síremlékénél a Fiumei úti sírkertben

Horváth Sándor néprajzkutató előadásának megnyitója

Ennek meghirdetésével sikerült felkutatniuk újabb kerületi horvátokat. Emellett horvát nyelvtanfolyamot indítottak 2021-ben, amit idén is folytatnak. Adománnyal támogatták a mintegy 800 éves közös magyar-horvát történelem jegyében a 2020. március 22-i zágrábi földrengés újjáépítési munkálatait. Ezen belül a Szent László király által alapított Zágrábi Mária Mennybemenetele Székesegyház, amelynek a földrengés során megsérült az egyik tornya és a tornyon lévő keresztje, ennek megújításához 500 ezer forinttal járult hozzá Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat – tudtuk meg dr. Szoboszlai István Attilától. A nemzetiségi önkormányzat elnöke hozzátette: idén folytatják történelmi és irodalmi jellegű programjaikat, amelyeket szeretnének kiegészíteni a horvát kultúra egyéb területeivel, hogy további ismeretterjesztő, a horvát kultúrához köthető, identitást növelő programokat jelenítsenek meg. Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat elérhető az obudaihorvatok@gmail.com e-mail-címen és a 06-30-954-2157-es telefonszámon.

Budapest III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Örmény Nemzetiségi Önkormányzatban a 2019-es önkormányzati választásokon teljesen új vezetés kapott bizalmat arra, hogy a kerületi örmény diaszpóra ügyeit intézze. A kicserélődött és megújult vezetés új irányt határozott meg a közösség mindennapjaival kapcsolatban, a korábbiakhoz képest transzparens működést tűztek ki célul – tájékoztatta lapunkat Szűcs-Gáspár Zsolt elnök. Számos elképzelésüket, tervüket el kellett halasztaniuk a járvány miatt, de a korlátozások feloldása után pótolják azokat. A kerületi örmény közösség szerveződését és aktivitását saját weboldallal és közösségi oldallal szeretnék segíteni. A nehéz körülmények ellenére mostanra több programjuk is sikeresnek mondható: templomi komolyzenei koncerteket rendeznek, valamint örmény kulturális esteket tartanak az Óbudai Társaskörben. Közösségük büszkesége a Serfőző utca és a Lajos utca találkozásánál található óbudai keresztiskő, amelynek a környezete folyamatosan szépül, és megemlékezéseik, ünnepeik méltó helyszínül szolgál. Szeretettel várják az érdeklődőket

a közelmúltban alakult közösségi klubjaikba is. Gasztró főzőklubjukban tradicionális örmény ételeket készítenek, recepteket, fotókat gyűjtenek. Alkotóközösségük keretében énekes-táncos összejöveteleket tartanak, és a képzőművészeti foglalkozások keretein belül szintén lehetőség nyílik az örmény hagyományok, emlékek ápolására. Szerveznek programokat azok számára is, akik szívesen túráznának, kirándulnának vagy kerékpároznának. Örményország történelmi, kulturális és turisztikai érdekeségeit feldolgozó előadássorozatot indítottak, és örmény nyelvtanfolyamot is szerveznek. Minden nyáron részt vesznek az országos családi napon, és természetesen múlt évben sem maradhatott el a hagyományos adventi ajándékozás. Szűcs-Gáspár Zsolt hozzátette: programjaik folyamatosan bővülnek, és remélik, minél többen éreznek kedvet ahhoz, hogy részt vegyenek ezeken.

Óbuda-Békásmegyer Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat – a harmadik kerületben és a főváros többi kerületében élő ruszinokkal együttműködve – a hagyományőrzésben és a kulturális programok szervezésében egyaránt aktív szerepet vállal. Rendszeres résztvevői az óbudai civil és nemzetiségi napoknak, ahol bemutatják a ruszin népviselet színességét, gasztronómiájukat. Múlt évben is részt vettek a hagyományos nemzetiségi ünnepeken és megemlékezéseken, a Hodinka Antal-emléknapon, a Farsangi Batyus Bálon, a húsvéti ünnepségen, ruszin festőművész kiállításán és könyvbemutatón. Kirándulást szerveztek az Óbudai Ruszin Baráti Körrel, Kisboldogasszony-ünnepséget tartottak a Rózsák terén lévő görögkatolikus templomban. Mikulás-ünnepségükön ajándékokkal kedveskedtek a gyerekeknek, január elején pedig az ortodox karácsonyt ünnepelték. Bara Sándor, a kerületi ruszin nemzetiségi önkormányzat elnöke elmondta, hogy a pandémia miatt a korábbiakhoz képest kevesebb programot tudtak rendezni, de remélik, hogy a járvány lecsengését követően rendezvényeikkel, hagyományőrző programjaikkal tovább színesíthetik a harmadik kerület kulturális életét.

Armenia

Korabeli örmény ruhák kiállítása az Óbudai Társaskörben

Tiszteltetem a Mámút

1773-ban II. József császár meglátogatta Szamosújvárt, hol ünnepélyes fogadtatást rendeztek tiszteletére. A császárt rendkívül meghatotta a szíves fogadtatás, s ennek kifejezést is adott eltávozásra alkalmával, midőn kijelentette, hogy mindenkor a legkedvesebb emlékekkel fog visszagondolni szamosújvári időzésére.

Az erzsébetvárosiak, hol azelőtt szintén megfordult a császár, ugyanekkor részletes levélben értesítették a szamosújvári örmény testvéreket a császár modoráról, szokásáról, apró szeszélyeiről, kedvenc ételeiről, hogy jöveve tájékoztatva legyenek az örmény testvérek a fogadtatás legapróbb részleteiben is. Ki is tettek magukért a szamosújváriak, mert hiszen ennek a látogatásnak politikai szempontból is nagy jelentőséget tulajdonítottak.

A város kiváltságainak biztosítása s más ehhez hasonló ügyek miatt évtizedek óta nem voltak biztonságban az örmények,

úgy remélték tehát, hogy mostan kegyes lesz hozzájuk a császár, és teljesíteni fogja kívánságaikat.

Különösen a kitűnően elkészített ételek nyerték meg

tetszését a császárnak, ki a hagyomány szerint nem is késett kijelenteni az örmény urak előtt, hogy régóta nem ebédelt még ilyen jóízűen.

Pár év múlva ismét valami baja volt a városnak, minek folytán deputátusokat küldött Bécsbe, hogy a város ajándékának átadása után pártfogását kérjék a császárnak.

Az egyik deputátus ezenkívül még egy nagy csomagot is nyújtott át a következő szavakkal:

Hódolattal köszönti nagyanyám (mámu) a felséges császárt, és kívánja, hogy jó egészséggel fogyassza el a csomag tartalmát.

Mikor II. József a csomagot kibontotta, a legízletesebb specialitások tárultak szemei elé, minőkkel szamosújvári látogatása alatt kedveskedtek neki az örmény hívei.

Nagyon meg volt elégedve az ajándékokkal, s miután megnyugtatta a deputátusokat, hogy ezentúl is gondja lesz a városra, a csomagot átadó férfiúhoz fordult és így szólt:

Köszönöm, édes fiam, a csomagot, és ha hazaérsz, mondd meg otthon, hogy tiszteltetem a mámút.

Armenia

Örmény anekdoták

Március 26-án a debreceni Méliusz Juhász Péter megyei könyvtárában Örmény anekdoták címmel irodalmi est keretében Bányai Elemér Zubolyra emlékeztünk. Bányai Elemér örmény tárgyú írásaiból hangzottak részletek. Az anekdota

gyűjteményének legélvezetesebb darabjai mellett szülővárosa történetét és alakjairól készült írásokat Oláh Zsuzsa a debreceni Csokonai Színház színésznője olvasta fel.

Mikael Nalbandian
SZABADSÁG

Istennek lelke, Szabadság,
legelső lélegzetem.
A naptól, hogy életet adtál,
a perctől, hogy létezhetek.
Mint ártatlan, kisdeded,
Csak nyújtottam némán
kezem, feléd Szabadság
hogy téged öleljelek!

sírtam bölcsőm foglyaként:
éjeken át szüntelen,
Addig sírtam, míg csak nem
Anyám álmát felvertem.
Könyörögtem, Jó anyám,
engedd el a két kezem!
Engedj, érzem nem kell más,
csak Szabadság kell nekem.

Próbálta szám a szót,
Botladozva a hangokat.
Hogy várták már szüleim,
mi lesz, amit hallanak:
Az első szó, mit kiejtek
anya, apa, bármi más?
Az első szó, mit kimondtam,
ez volt, így szól: Szabadság

Szabadság, szent vég és kezdet
sorsod így rendelkezett
Mától katonája vagy
követed engedelmesen.
Óh, tövises útra térsz,
veszély les rád szüntelen.
Szabadság szerelmese
szűk lesz a világ neked.

Szabadság, csak ezt kiáltom!
Mennydörögjön fenn az ég!
tűz és kard, és villám sújtson!
Kínozzon meg ellenség:
akasszanak fel, hiába!
Ácsolhatnak bitófát,
Azt kiáltom folyton,
újra, újra csak: Szabadság

Միքայել Նալբանդյան
ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ազատ աստվածն այն օրից,
Երբ հաճեցավ շունչ փչել,
Իմ հողանյութ շինվածքին
Կենդանություն պարգևել.
Ես անբարբառ մի մանուկ
Երկու ձեռքս պարզեցի,
Եվ իմ անգոր թևերով
Ազատությունն գրկեցի:

Մինչ գիշերը անհանգիստ
Օրորոցում կապկապած
Լալիս էի անդադար,
Մորս քունը խանգարած,
Խնդրում էի նորանից
Բազուկներս արձակել.
Ես այն օրից ուխտեցի
Ազատությունը սիրել:

Թոթով լեզվիս մինչ կապերը
Արձակվեցան, բացվեցան,
Մինչ ծնողքս իմ ձայնից
Խնդացին ու բերկրեցան,
Նախկին խոսքն, որ ասացի,
Չէր հայր, կամ մայր, կամ այլ ինչ.
Ազատությո՛ւն, դուրս թռավ
Իմ մանկական բերանից:

«Ազատությո՛ւն,— ինձ կրկնեց
Ճակատագիրը վերևից.—
Ազատության դու զինվոր
Կամիս գրվիլ այս օրից:
Օ՛հ, փշոտ է ճանապարհը,
Քեզ շատ փորձանք կը սպասե.
Ազատություն սիրողին
Այս աշխարհը խիստ նեղ է»:

— Ազատությո՛ւն, — գոչեցի, —
Թող որոտա իմ գլխին
Փայլակ, կայծակ, հուր, երկաթ,
Թող դավ դնե թշնամին,
Ես մինչ ի մահ, կախադան,
Մինչև անարգ մահու սյուն,
Պիտի գոռամ, պիտ կրկնեմ
Անդադար. ազատությո՛ւն:

Ágacska az Örmény Kulturális Központban

Együttműködés keretében valósult meg március 11-én az Ágacska premierje az Örmény Kulturális Központban. Egy zseniális Csukás István darab Ágacskáról, aki valami szeretne lenni (Szoták Andrea), a bandzsa kacsa katonáról (Székhelyi Dániel), kacagó békáról (Tóth Eszter Nikolett), a csúzlis, pösze egérről (Kovács Olga az Urartu Örmény Színházból) és Janó Manó festőről (Szappanos Viktor alakítja). Vicces, izgalmas, tanulságos, elgondolkodtató és megható. Mikor a társulat próbálni kezdte a darabot még senki sem sejtette, hogy bizonyos részletei és alapgondolata, milyen aktuálisak lesznek. Tervben szerepel, hogy az Ágacskát további előadásokon is láthatja a közönség.

Diramerján Artin

ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐ 2021

Այս տարվա մեր նոր կամավորներն են Սյուզաննան և Արևիկը: Նրանք մեզ մոտ են եկել Հայաստանից՝ նոր լիցք հաղորդելու մեր հասարակական կազմակերպության և ՀՀԱԻ մշակութային կյանքին: Ինչպես գիտեք, 2005 թ.-ից մենք ակտիվորեն ընդունում և աշխատում ենք կամավորների հետ „European Solidarity Corps” ԵՄ կողմից ֆինանսավորվող ծրագրի շրջանակներում: „Armenian Cultural Fund” ՀԿ-ն՝ որպես „Youth in Action” ծրագրի մասնակից, այս տարի ևս ստանձնեց երիտասարդներին հունգարահայ, ինչպես նաև միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության ոլորտում անփոխարինելի փորձ և գիտելիք փոխանցելու պարտականությունը:

Կամավորներից Սյուզաննան ավարտել է ՎՊՀ Մենեջմենտ բաժինը: Նախկինում տարբեր ոլորտներում փորձելուց հետո արդեն զբաղվում է ՎԷԲ Դիզայնով և փորձում է կատարելագործվել որպես մասնագետ:

Արևիկն ավարտել է ՎՊՀ-ի Անգլերենի լեզվի և Գրականության բաժինը: Ունի կամավորական փորձ, աշխատել է հասարակական տարբեր ոլորտներում :Միրում է հայրենիքը և իրեն երջանիկ է համարում հայ լինելու համար:

Աղջիկներն արդեն մասնակցել են մեր իրականացրած բազմաթիվ ծրագրերին, հանդիպել են համայնքի տարբեր ներկայացուցիչների հետ, ուսումնասիրել են մեր ֆոտոարխիվները և մեծ ակնկալիքներով ու պատրաստակամությամբ սպասում են նոր ծրագրերի մեկնարկին:

Հաջողություն մեր կամավորներին: Մաղթենք նրանց արդյունավետ, հազեցած և անմոռանալի աշխատանքային տարի:

Սյուզաննա Վարդույան

